

Forfatter: Paludan-Müller, Fr.

Titel: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind

Citation: Paludan-Müller, Fr.: "Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind", i Paludan-Müller, Fr.: *Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind*, udg. af CARL S. PETERSEN , 1909, s. 378. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-paludanm03-shoot-idm140319424764000/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Paludan-Müllers poetiske Skrifter i Udvalg, III. Bind

Her kan man sige, at „Kain eller Vredens Barn“, der ender med at gaa fortabt, staaer i en skærende Modstning til Lucifers Anslag. Imidlertid er der ogsaa her fortræffelige Tanker, f. Ex. hvor der Side 189 tales om den „frie Bedrift“ at bygge Stæder, hvorom Kain siger: »Altsaa uden Herrens Naade | Livet dog man lære kane, en trodsig Ytring om Guds Længmedighed. — Folketets Avis 1861, No. 283: „Digtet „Kain, Vredens Barn“, der udmaler Brodermorderens Straf, er rigt paa poetiske Skjønheder, men det har i Slutningen en forunderlig Vending, idet Digteren paa Veien til Afrika lader ham blive „ørt af Galde“, faae Negernæse og Udhaar og sløves i Tanken. Han skal saaledes afensynlig gjøres til Storfader for den æthiopiiske Race; men da Kains Race blev udryddet ved Syndfloden, og da Sagnet gjør Noahs vanariede Søn Cham til Negerneens Storfader, saa veed vi ikke ret, om vi skal betragte denne Sammenblanding af Kains og Chams Skjøbn som forsætlig eller som en Distraktion“. — Nordisk Tidsskrift for Literatur og Kunst, udg. af L. Dietrichson, I (1868), Side 77: »Kain« er Natstykket, der paa den ene Side svarer med det nye forfattede Dagbillede [P: »Paradiset«], dels og navnlig med Digterens ældre Arbejde: »Abels Død«, til hvilket det danner et bestemt Supplement: den Ondes Liv mod den Frommes Død. Og Kains Vandring er virkelig blevet et livfuldt Billede med dyb, forunderlig Skyggevirkning — især er det Øjeblik gripende, da han i Faderglæden har glemt sit Kainsmærke, og da pludselig opdager dets Spor paa de uskyldige Børns Pander. Fortælt gaar han atter ud paa sin vilde Flugt og hans Spor tabes — det er ligesom han er forspillet til den vandrende, evige Jøde, hvis Ende Digteren andetsteds har behandlet, og ejendommelig er den Tanke, at gjøre ham til de trælbundne Negeres Storfader: Synden avler Trældom.«

Side 219 Linje 3: *Vredens Barn*] Udtrykket er hentet fra Eph. 2, 3: „... Vantroens Børn; iblandt hvilke ogsaa vi alle forhen vandrede i vort Kjeds Begierligheder, og gjorde Kjødets og Lysternes Vilke, og var af Naturen Vredens Børn, som og de Andre.“

Side 221 Linje 1: *Kain*] maa af Hensyn til Versemaalene ligesom i „Abels Død“ (nærvær. Udgaves 1ste Bind Side 463 ff.) læses i to Stavelse.

Side 222 Linje 6: *Cheruben*] (hebraisk) Engel (med Flammesværd).

Side 222 Linje 11: *Ørdet „Skyldig“*] det „Tegn“, som Gud satte Kain, at ingen, som mødte ham, skulde slaa ham ihjel, opfattedes i den ældre Teologi som et Mærke, Gud havde sat paa Kain for at stemple ham som en Mand, der var hjemfalden til den Straf, Gud havde forkyndt ham, og som derfor intet Menneske maatte dræbe.

Side 222 Linje 39: *forgjette*] glemt; se Anm. til 1ste Binds Side 45 Linje 30.

Side 224 Linje 7: *svøm*] er den gamle Fortidsform af Udsagnsordet *svømme*, som paa P.-M.'s Tid forlængst var forsvundet af det levende Sprog, men som i Digtersproget var genindført af Oehlenschläger og efter ham bruges af andre af det 19de Aarhundredes Digtere.

Side 225 Linje 36: *Hørn*] den ældre Form for *Hørne*, se Anm. til 1ste Binds Side 74 Linje 17; findes atter Side 230 Linje 30.

BENEDICT FRA NURSIA

Affattelsestid: ukendt; udkom den 21de Oktober sammen med „Paradisiet“ (ikke optaget i nærvær. Udgave) og „Kain“ (trykt ovf. Side 219—31) under Tiden „Nye Digte“; trykt 2den Gang samme Aar (i „Nye Digte, 2det Oplag“), 3dje 1872 (i „Sex Digte, 3dje Udgave“), 4de 1879 (i „Poetiske Skrifter“ VIII), 5te 1883 (i „Sex Digte, 4de Udgave“), 6te 1893 (i „To Digte, udg. af Dansk lærerforening ved H. Trier“), 7de 1899 (i „Fire Digte“, Gyldendals Bibliotek), 8de 1901 (i Poetiske Skrifter i Udvalg VI), 9de 1909 (i „To Digte, udg. af Dansk lærerforening ved H. Trier“, 2. Udgave).

Nærværende Udgave gengiver Texten i Udgaven 1872, den sidste af Digteren selv besorgede.

Originaludgaven af „Nye Digte“ har en Tilføjeelse til Martin Hamme- rich, som er aftrykt ovf. Side 376 under „Kain“.

Manuskript: egentændigt Trykmanuskript til Originaludgaven, med mange Rettelser og Ændringer, i det kgl. Bibliotek: Den Collinske Manuskript- samling No. 1253.

Emnet. I Efterskriften til „Sex Digte, 3dje Udgave, 1872“ siger P.-M. om dette sit Digt: „I Benedict af Nursia er Alt, lige indtil Ammens Navn, at tage historisk“. Denne Bemærkning er ikke uden Interesse, ikke saa meget af den Grund, at en moderne Historiker næppe trods Digterens Forsikring vil opfatte hans Digtning som helt igennem historisk, men fordi Udtalelsen kaster et Lys over Omfanget og Dybden af den, vistnok i særlig Grad teologiske og historiske, Læsning, P.-M. (sml. Indledningen i nærvær. Udgaves 1ste Bind, Side 25) i sine senere Aar efter Afslutningen af „Adam Homo“ gav sig af med¹⁾. Ammens Navn finder man nemlig ikke paa Alfarvej, og det samme gælder Navnet paa Benedikts Moder, der nævnes Side 257 Linje 30, og Op- lysningen om, at det var i 14-Aars-Alderen, Benedikt forsagede Verden og drog ud til et Eneboerliv i Ørkenen. Man kan gennemgaa de nyere, til Dele meget uiførlige Fremstillinger af den kristne Kirkes Historie (saaledes ogsaa den Kirkehistorie, som P.-M. ifølge Auktionskatalogen over hans efterladte Bog- samling selv ejede: August Neanders II Bind stærke Allgemeine Geschichte der christlichen Religion und Kirche, 1825—1852 [her behandles Benedikt i Bd. II, Abtheil. 2, S. 558—66]), uden at finde noget som helst om dette, og det samme bliver Tilfældet, om man slaar op i de store teologiske Encyclo- pædier. Gaar man dernæst til det Skrift, som er Hovedkilden til Benedikts Liv, og det, hvorpaa alle nyere historiske Behandlinger hviler: Pave Gregor den Stores († 604) Biografi af Benedikt (i 2den Bog af hans Dialoger [op- trykt i Mignes Patrologia latina, Tome 66; oversat paa Tysk f. Ex. i Bibliothek der Kirchenwörter, I 1873]), finder man ligesaa lidt Navnet paa Ammen og Moderen som nogen Udsagnelse for hans Forsagen af Verden. Man maa gaa til det 17de og 18de Aarhundredes Skrifter om Benedikt og Benediktineror- denen for at faa disse Enkeltheder at vide, 1703 begyndte den lærde franske Benediktinermunsk Jean Mabillon († 1707) at udgive sit store Værk om Benediktinerordenen (Annales Ordinis Sct. Benedicti, 1703—39, i 5 store Folio- bind) og indledede det med en Levnedsskildring af Benedikt, bygget paa tid- ligere fremkomne Skildringer. Her finder man (f. 8) anført, at Benedikts Moder hed Abundantia, at hans Amme hed Cyrilla, og at han besluttede sig til at forsage Verden og leve som Enboer i det Aar, da Theoderik den Store erobrede Ravenna; dette skete i Aaret 493, og da Benedikt er født 480, var han allsaa dengang 14 Aar gammel. Man kan maaske ikke

¹⁾ Andre positive Vidnesbyrd om Arten og Omfanget af denne Læsning er givet ovf. Side 245 ff. under „Kalanus“ (Behlen „Des alte Indiens“) og Side 376 under „Ahas- verus“ (Reuchlins „Geschichte von Port-Royal“).